

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оплати праці

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є :**

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. Статтю 100 Кодексу законів про працю України (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375; 1994 р., № 3, ст. 10) викласти в такій редакції:

«Стаття 100. Оплата праці на окремих видах робіт

Оплата праці працівників, зайнятих на роботах із шкідливими, особливо шкідливими та небезпечними умовами праці, здійснюється в підвищеному розмірі, який визначається з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, а також положень генеральної, галузевої (міжгалузевої) і територіальної угод, колективного договору, за результатами атестації робочих місць за умовами праці.

Оплата праці працівників, що виконують роботу з високим рівнем нервово-емоційного та інтелектуального навантаження, в особливих природних географічних і геологічних умовах, умовах підвищеного ризику для здоров'я, може здійснюватися у підвищеному розмірі відповідно до норм законодавства, положень генеральної, галузевої (міжгалузевої) і територіальної угод, колективного договору.

У разі відсутності колективного договору, перебування поза сферою дії генеральної, галузевої (міжгалузевої), територіальної угод відповідно до Закону України «Про колективні договори і угоди», підвищена оплата праці працівників, зайнятих на роботах, зазначених у частині першій цієї статті здійснюється організаційно-розпорядчим документом роботодавця.»

2. У Законі України «Про оплату праці» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 17, ст. 121; 2007 р., № 9, ст. 76; 2017 р., № 2, ст. 25):

1) частину другу статті 3¹ викласти в такій редакції:

«При обчисленні розміру заробітної плати працівника для забезпечення її мінімального розміру не враховуються:

суми, на які підвищується оплата праці відповідно до статті 100 Кодексу

законів про працю, передбаченого від способу встановлення такого підвищення

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200](#)

Підписувач [Петрашко Ігор Ростиславович](#)

Дійсний з [30.03.2020 0:00](#) по [30.03.2022 0:00](#)

Мінекономіки

доплати за суміщення професій (посад), виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника,
суми підвищення оплати праці за роботу в нічний час, роз'їзний характер робіт;
оплата роботи в надурочний час;
оплата за залучення до роботи у вихідні, святкові і неробочі дні;
премії до святкових і ювілейних дат;
сума індексації заробітної плати;
сума компенсації втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків виплати заробітної плати.»;

2) статтю 9 викласти в такій редакції:

«Розмір мінімальної заробітної плати визначається з урахуванням, зокрема:

потреб працівників та їхніх сімей;
середньомісячної заробітної плати;
розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
прогнозного індексу споживчих цін на період, в якому діятиме розмір мінімальної заробітної плати;
рівня зайнятості, продуктивності праці, збалансованості та обґрунтованості Державного бюджету;
рівня податків, обов'язкових зборів та внесків.

Мінімальна заробітна плата встановлюється у розмірі, не нижчому від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, розрахованого відповідно до статті 5 Закону України «Про прожитковий мінімум», за січень-червень року, що передує року, на який встановлюється розмір мінімальної заробітної плати.»;

3) частину другу статті 10 викласти в такій редакції:

«Розмір мінімальної заробітної плати не може бути зменшено.».

II. Прикінцеві положення:

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2022 року.
2. З дня набрання чинності цим Законом інші закони та нормативно-правові акти діють у частині, що не суперечать цьому Закону
3. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

**Голова
Верховної Ради України**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оплати праці»

1. Мета

Проект розроблено з метою подальшої дерегуляції трудових відносин з одночасним посиленням колективно-договірного регулювання окремих питань оплати праці; вдосконалення процедури визначення розміру основної державної соціальної гарантії, спрямованої на посилення гарантій мінімальної заробітної плати; наближення норм національного законодавства до міжнародних зобов'язань України за Конвенцією МОП № 131.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проект акта розроблено Мінекономіки на виконання пункту 147 Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р, пункту 59 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-ІХ.

Проект акта спрямований на вдосконалення законодавства щодо порядку визначення розміру мінімальної заробітної плати, з урахуванням Конвенції Міжнародної організації праці № 131 про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються та приведення у відповідність до сучасних умов порядку встановлення оплати на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, умовами підвищеного ризику для життя і здоров'я та в несприятливих умовах.

Статтею 3¹ Закону України «Про оплату праці» не враховано повний перелік складових заробітної плати, які враховуються при обчисленні розміру заробітної плати працівника для забезпечення її мінімального розміру, що призводить до порушення прав працівників, зокрема на підвищену оплату праці на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, умовами підвищеного ризику для життя і здоров'я та в несприятливих умовах.

Статтею 100 Кодексу законів про працю України передбачено, що на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, на роботах з особливими природними, географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я встановлюється підвищена оплата праці. Перелік цих робіт визначається Кабінетом Міністрів України.

Оскільки єдиний перелік відсутній з 1993 року, підвищена оплата праці за роботу із шкідливими умовами праці встановлюється за рахунок власних коштів підприємств на підставі статті 7 Закону України «Про охорону праці».

Національним законодавством не заборонено розроблення та затвердження окремого галузевого переліку робіт із особливо шкідливими і особливо важкими та шкідливими і важкими умовами праці, на яких може встановлюватись підвищена оплата праці.

Враховуючи відсутність Переліку робіт на яких встановлюється

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат [58E2D9E7F900307B040000007CF72E0074EE8200](#)

Підписувач [Петрашко Ігор Ростиславович](#)

Дійсний з [30.03.2020 0:00](#) по [30.03.2022 0:00](#)

4708-02/24027-07 від 21.04.2021
17:25:30

угод та колективних договорів доцільно перейти від державного до договірної регулювання в питанні встановлення підвищеної оплати праці на важких роботах, на роботах із шкідливими умовами праці.

З метою недопущення колізії, законопроектом пропонується виключити із норми статті 100 Кодексу законів про працю України працівників які працюють на роботах з особливими природними географічними і геологічними умовами оскільки відповідно до Закону України «Про статус гірських населених пунктів в Україні» умови оплати праці осіб, які працюють у гірських районах, визначається постановою Кабінетом Міністрів України від 11.08.1995 № 648 «Про умови оплати праці осіб, які працюють в гірських районах», якою визначено, що підвищення тарифних ставок і посадових окладів працівникам бюджетних установ і організацій, військовослужбовцям та особам рядового і начальницького складу органів внутрішніх справ, органів та підрозділів цивільного захисту та Державної кримінально-виконавчої служби здійснити в межах асигнувань відповідних бюджетів.

3. Основні положення проекту акта

Проект акта спрямований на вдосконалення законодавства щодо порядку визначення розміру мінімальної заробітної плати та приведення його у відповідність до Конвенції МОП № 131.

Проектом акта врегульовується питання щодо складових заробітної плати, які не враховуються для визначення її мінімального розміру, зокрема щодо доплат за роботи працівникам, зайнятих на роботах із важкими, шкідливими та небезпечними умовами праці, в несприятливих умовах та умовах підвищеного ризику для життя і здоров'я у відповідності до статті 100 Кодексу законів про працю України та сум індексації заробітної плати.

Також врегульовується питання щодо визначення на рівні угод та колективних договорів переліку важких робіт та робіт із шкідливими і небезпечними умовами праці та умовах підвищеного ризику для життя та здоров'я, які передбачають оплату в підвищеному розмірі.

4. Правові аспекти

Основними нормативними актами, що регулюють дану сферу є:

Конвенції Міжнародної організації праці № 131 про встановлення мінімальної заробітної плати з особливим урахуванням країн, що розвиваються;

Конституція України;

Кодекс законів про працю України;

Закон України «Про оплату праці»;

Закон України «Про охорону праці»;

Закон України «Про прожитковий мінімум»;

Закон України «Про колективні договори і угоди».

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація акта не потребуватиме додаткових видатків із Державного та місцевих бюджетів України.

6. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку.

Проект акта стосується соціально-трудової сфери і потребує позиції всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та об'єднань організацій роботодавців.

Проект акта не стосується прав осіб з інвалідністю та не потребує проведення консультацій із всеукраїнськими громадськими організаціями осіб з інвалідністю, їхніми спілками, Уповноваженим Президента України з прав людей з інвалідністю, Урядовим уповноваженим з прав осіб з інвалідністю.

Проект акта не стосується сфери функціонування і застосування української мови як державної та не потребує проведення консультацій із Уповноваженим із захисту державної мови.

Проект акта не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності та не потребує проведення консультацій з Науковим комітетом Національної ради України з питань розвитку науки і технологій.

7. Оцінка відповідності

У проекті акта відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

У проекті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод.

У проекті акта відсутні положення, які порушують принцип забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Громадська гендерно-правова експертиза не проводилась.

У проекті акта відсутні правила та процедури, що можуть містити ризики вчинення корупційних правопорушень. Громадська антикорупційна експертиза не проводилась.

У проекті акта відсутні положення, які містять ознаки дискримінації. Громадська антидискримінаційна експертиза не проводилась.

Проект акта потребує направлення до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

8. Прогноз результатів

Реалізація акта матиме вплив на ключові інтереси сторін соціального діалогу.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
1. Роботодавці	Можливість регулювання на рівні угод та колективних договорів встановлення підвищеної оплати праці за роботу на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці та умовах підвищеного ризику для життя та здоров'я. Підвищення ролі організацій роботодавців при визначенні	Досягається шляхом розширення можливостей договірного регулювання оплати праці при встановленні підвищеної оплати праці за роботу на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці та умовах підвищеного ризику для життя та здоров'я та при визначенні розміру мінімальної заробітної

	розміру мінімальної заробітної плати.	плати.
2. Профспілки	Посилення ролі профспілок при визначенні на рівні угод та колективних договорів підвищеної оплати праці за роботу на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці та умовах підвищеного ризику для життя та здоров'я. Підвищення ролі профспілок при визначенні розміру мінімальної заробітної плати.	Досягається шляхом розширення можливостей договірного регулювання оплати праці при встановленні підвищеної оплати праці за роботу на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці та умовах підвищеного ризику для життя та здоров'я та при визначенні розміру мінімальної заробітної плати.
3. Держава	Підвищення ефективності реалізації конституційного права громадян на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї. Покращення соціальної стабільності у суспільстві.	Досягається шляхом збільшення кількості працівників охоплених колективними договорами й угодами. Підвищення ефективності соціального діалогу при визначенні розміру мінімальної заробітної плати.

**Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України**

Ігор ПЕТРАШКО

_____ 2021 р.

ПОРІВНЯЛЬНА ТАБЛИЦЯ

до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо оплати праці»

Зміст положення акта законодавства	Зміст відповідного положення проекту акта
Кодекс законів про працю України	
<p>Стаття 100. Оплата праці на важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, на роботах з особливими природними географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я</p> <p>На важких роботах, на роботах із шкідливими і небезпечними умовами праці, на роботах з особливими природними географічними і геологічними умовами та умовами підвищеного ризику для здоров'я встановлюється підвищена оплата праці. Перелік цих робіт визначається Кабінетом Міністрів України.</p>	<p>Стаття 100. Оплата праці на окремих видах робіт</p> <p>Оплата праці працівників, зайнятих на роботах із шкідливими, особливо шкідливими та небезпечними умовами праці, здійснюється в підвищеному розмірі, який визначається з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, а також положень генеральної, галузевої (міжгалузевої) і територіальної угод, колективного договору, за результатами атестації робочих місць за умовами праці.</p> <p>Оплата праці працівників, що виконують роботу з високим рівнем нервово-емоційного та інтелектуального навантаження, в особливих природних географічних і геологічних умовах, умовах підвищеного ризику для здоров'я, може здійснюватися у підвищеному розмірі відповідно до норм законодавства, положень генеральної, галузевої (міжгалузевої) і територіальної угод, колективного договору.</p> <p>У разі відсутності колективного договору,</p>

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Сертифікат 58E2D9E7F900307B04000007CF72E0074EE8200

Підписувач Петрашко Ігор Ростиславович

Дійсний з 30.03.2020 0:00 по 30.03.2022 0:00

4708-02/24027-07 від 21.04.2021

17:25:30

Закону України «Про колективні договори і угоди», підвищена оплата праці працівників, зайнятих на роботах, зазначених у частині першій цієї статті здійснюється організаційно-розпорядчим документом роботодавця.

Закон України «Про оплату праці»

Стаття 3¹. Гарантії забезпечення мінімальної заробітної плати

Розмір заробітної плати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної заробітної плати.

~~При обчисленні розміру заробітної плати працівника для забезпечення її мінімального розміру не враховуються доплати за роботу в несприятливих умовах праці та підвищеного ризику для здоров'я, за роботу в нічний та надурочний час, роз'їзний характер робіт, премії до святкових і ювілейних дат.~~

...

Стаття 3¹. Гарантії забезпечення мінімальної заробітної плати

Розмір заробітної плати працівника за повністю виконану місячну (годинну) норму праці не може бути нижчим за розмір мінімальної заробітної плати.

При обчисленні розміру заробітної плати працівника для забезпечення її мінімального розміру не враховуються:

суми, на які підвищується оплата праці відповідно до статті 100 Кодексу законів про працю, – незалежно від способу встановлення такого підвищення (доплата, надбавка, підвищення окладу тощо);

доплати за суміщення професій (посад), виконання обов'язків тимчасово відсутнього працівника,

суми підвищення оплати праці за роботу в нічний час, роз'їзний характер робіт;

оплата роботи в надурочний час;

оплата за залучення до роботи у вихідні, святкові і неробочі дні;

премії до святкових і ювілейних дат;

сума індексації заробітної плати;

сума компенсації втрати частини доходів у зв'язку з порушенням строків виплати заробітної плати.

<p>Стаття 9. Умови визначення розміру мінімальної заробітної плати</p> <p>Розмір мінімальної заробітної плати визначається з урахуванням потреб працівників та їх сімей, вартісної величини достатнього для забезпечення нормального функціонування організму працездатної людини, збереження її здоров'я набору продуктів харчування, мінімального набору непродовольчих товарів та мінімального набору послуг, необхідних для задоволення основних соціальних і культурних потреб особистості, а також загального рівня середньої заробітної плати, продуктивності праці та рівня зайнятості.</p> <p>Мінімальна заробітна плата встановлюється у розмірі не нижчому від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.</p>	<p>...</p> <p>Стаття 9. Умови визначення розміру мінімальної заробітної плати</p> <p>Розмір мінімальної заробітної плати визначається з урахуванням, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> потреб працівників та їхніх сімей; середньомісячної заробітної плати; розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб; прогнозного індексу споживчих цін на період, в якому діятиме розмір мінімальної заробітної плати; рівня зайнятості, продуктивності праці, збалансованості та обґрунтованості Державного бюджету; рівня податків, обов'язкових зборів та внесків. <p>Мінімальна заробітна плата встановлюється у розмірі, не нижчому від розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб, розрахованого відповідно до статті 5 Закону України «Про прожитковий мінімум», за січень-червень року, що передує року, на який встановлюється розмір мінімальної заробітної плати.</p>
<p>Стаття 10. Порядок встановлення і перегляду розміру мінімальної заробітної плати</p> <p>...</p> <p>Розмір мінімальної заробітної плати не може бути зменшено в разі зменшення розміру прожиткового мінімуму для працездатних осіб.</p>	<p>Стаття 10. Порядок встановлення і перегляду розміру мінімальної заробітної плати</p> <p>...</p> <p>Розмір мінімальної заробітної плати не може бути зменшено.</p>

Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2022 року.
2. З дня набрання чинності цим Законом інші закони та нормативно-правові акти діють у частині, що не суперечать цьому Закону
3. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

**Міністр розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України**

Ігор ПЕТРАШКО

_____ 2021 р.